

Bandorg er en landsomfattende interesse- og kompetanseorganisasjon for unge folk som spiller i band og vil drive med musikk. Med engasjement for norske band og artisters interesser støtter vi med kunnskap og tilskudd for å gjøre det enklere å ha musikk som aktivitet i Norge. Bandorg representerer 5000 medlemmer fordelt på 1100 grupper fra hele landet, og har jobbet for å styrke rammevilkårene til norske band siden 2006.

Øvingsrom, lagerrom, heis, skoler, garasjer, loft, kantiner, kontorer, gymsaler, bomberom, kjellere, aulaer, studio, innspillingsrom og scener m.m. er avgjørende infrastruktur for både frivillig og profesjonell kulturaktivitet. Kunst- og kulturlivet har uendelig mange uttrykksformer, men behovet for et rom å utøve og oppleve i har vi felles. De fleste rommene vi bruker per i dag er ikke tilpasset eller egnet til kulturformål. I tillegg er det store forskjeller i tilgangen på lokaler fra kommune til kommune. Et overordnet premiss for denne strategien er å finne løsninger på hvordan vi kan utnytte bygg og lokaler som står tomme. “Bedre ressursbruk og mer samordnet innsats” er målet for for å kunne gi rom til flere utøvere, legge til rette for mer aktivitet og økt deltakelse. Men kan vi også gjøre noe med akustikken? Og hvordan skal vi oppnå gode tiltak med høy kvalitet og varighet, mer forutsigbarhet og trygghet – uten å bruke mer penger, og uten å bygge nytt? Vi mener løsningen for et bedre rammeverk ligger i endringen av flere regelverk. Hør oss ut!

1. For å bygge demokratisk infrastruktur må vi ha flere plasser å møtes!

Bandorg mener at det offentlige har god kapasitet til å gi rom for mer musikk- og kulturaktivitet, og huse flere kulturaktører og grupper, enn hva som er tilfelle per i dag. I Norge har vi litt over 3 000 offentlige skolebygg, fra små grunnskoler til svære videregående skoler. Disse er finansiert av, og tilhører fellesskapet. I tillegg finnes det også andre offentlige bygg. En fellesnevner for alle disse byggene er at de står stort sett tomme på ettermiddagstid og i helgene. Bruken av offentlig eiendom reguleres i all vesentlighet av oppgaver og tjenester som lovpålagte. Å gi rom til frivilligheten og kulturlivet er ikke pålagt. Dessverre.

Til tross for regjeringens uttalte mål om å gi alle barn og unge samme mulighet til å utøve og delta i kultur – uavhengig bakgrunn eller bosted, så er den lokalpolitiske virkeligheten dessverre en ganske annen. Retningslinjene som regulerer tilgang og bruk av kommunale lokaler varierer veldig fra kommune til kommune. Det samme gjelder kommunedelplanene som gir politiske føringer for prioriteringer lokalt. Prinsippet om likebehandling blir praktisert ulikt, fordi kommunenes retningslinjer for utlån er ulike – og blir ofte også gjenstand for tolkning lokalt. Tilgangen til rom å ha kulturaktivitet i er i høyeste grad avhengig av hvor du bor, hvem du er og hva du holder på med.

Fast tilgang til skoler på ettermiddagstid eller i helger er avhengig av etablerte tillitsforhold. Voksenstyrte skolekorps har ofte dette, mens unge egenstyrte band har det ikke. Ulikheten i tilgang til kommunale lokaler og egnede offentlige bygg gir kulturfrivilligheten svært ulike forutsetninger for å samles og lykkes.

Forslag til tiltak:

Vi mener at lik tilgang til skoler og andre offentlige lokaler er et nasjonalt anliggende og kan kun realiseres gjennom at tilbud om utlån blir lovpålagt, og at retten må innarbeides i Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). Dette er i tråd med regjeringens løfter i Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter (2024-2026), Rom for deltakelse - regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023-2025) og Regjeringens plan for Norge (2025-29).

2. Kultur må få selvstendige formål og arealfunksjoner i Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)

Vi mener at Plan- og bygningsloven er en viktig nøkkel i strategiens løsning på tilgjengeliggjøring og fasilitering av kulturarenaer. Dagens lov mangler imidlertid nødvendige forutsetninger for å kunne imøtekomme kulturlivets arealbehov, og må endres på flere punkter.

Gjeldende definisjoner av "kultur" i LOV-2008-06-27-71 inneholder ikke kategorier og begreper for utøvende og produserende kultur. Kulturaktivitet har heller ikke en selvstendig arealfunksjon eller formålskode, slik som idrettsanlegg har. Dette svekker kulturfeltets synlighet og posisjon i norske planprosesser.

Medvirkning i planprosesser, og da særlig på et kritisk tidlig tidspunkt, forutsetter høy grad av politisk og juridisk kompetanse. Store deler av kulturlivet finnes ikke i offentlige registre, særlig ikke i den frivillige og egenstyrte delen. For å bli invitert inn må man være synlig.

Forslag til tiltak:

- 1. Legg til "kulturanlegg og kulturproduksjon" som eget underformål til *bebyggelse og anlegg* i § 11-7. Gi kultur selvstendige formålskoder, på linje med idrettsanlegg, slik at også øvingsrom og produksjonsledd kan anerkjennes og synliggjøres i loven**
- 2. § 31-4 må praktiseres likt i hele landet**
- 3. Opprett egne virksomhetskoder for kultur, slik at det offentlige får bedre oversikt over kulturfeltet**

3. God lyd gir bedre kultur og demokratisk infrastruktur!

Som regjeringen selv slår fast, så mangler det ikke offentlige bygg som står tomme på ettermiddags- og kveldstid. Det er imidlertid ikke nok bare å få tilgang til dem, lokalene må også være egnet for utøving av kunst og kultur. De må også være tilpasset den spesifikke kulturaktiviteten, og ta hensyn til ulike behov for romstørrelse, akustikk, volum og lagerplass. Et lokale som fungerer godt akustisk og praktisk for et lite jazzband, kan være fullstendig krise for et stort orkester.

500 000 personer spiller ukentlig sammen i 10 000 forskjellige lokaler over hele landet, og 80 prosent av rommene det produseres og spilles i, er ikke egnet til formålet. Dårlig akustikk ødelegger ikke bare kvalitet og trivsel, men kan skade hørsel og helse.

Norsk musikkråd har siden 1990-tallet jobbet, og vært pådriver, for en akustikkstandard som skal gjøre musikkrom og kulturarenaer i hele landet bedre. NS-ISO 23591 er en formidabel milepæl for akustikk i øvingsrom. Men hvorfor er ikke denne standarden innarbeidet som et krav i lovverket, enten man bygger nytt eller bygger om?

Forslag til tiltak:

Utvikle standardiserte funksjonsbeskrivelser lokaler som brukes av kulturlivet til kulturformål, og da spesielt rom til øving, lydproduksjon og fremføringsrom. Gjør NS-ISO 23591 og NS8178 som krav ved bygging, ombygging og tilpasning av rom til kulturformål.

4. Etablere nasjonal veileder for bygging, ombygging og tilrettelegging av kulturarenaer – og gi oppdraget til Kulturrom

Det er vanskelig å si noe om kulturlivets behov når det mangler kunnskap om hva som finnes, hvilke lokaler som forsvinner og hvilke behov som ikke er meldt inn i en kommunal plan. Eksisterende kartlegginger handler i hovedsak om lokaler for den organiserte kulturfrivilligheten og viser ikke hele bildet.

Kulturlivet er blant de beste i klassen til å ta i bruk eksisterende bygg, og finne pragmatiske løsninger innenfor det som finnes. Dette i stor grad på tross av systemet, og ikke på grunn av det. En nasjonal veileder kan gi uvurderlig hjelp til å navigere i regelverk, tilføre mer kompetanse blant kulturaktørene, og gi kulturfeltet en sterkere posisjon når det offentlige skal sette av og utvikle areal.

Som en del av forarbeidet til dette strategioppdraget har Kulturrom, støtteordningen for lokaler og teknisk utstyr i Norge, laget et omfattende kunnskapsgrunnlag om ulike forhold som påvirker og regulerer kulturarenaer. Vi mener at dette arbeidet danner et solid grunnlag for videre dokumentasjon og veiledning, og anbefaler at arbeidet med å lage nasjonal veileder gis til Kulturrom.

Forslag til tiltak:

Et av kriteriene for å motta støtte fra Kulturrom er å få utført en akustikkmåling av Norsk musikkråd. Bandorg anbefaler å styrke samarbeidet mellom Norsk musikkråd og Kulturrom, gjennom å tilføre mer penger til videre kartlegging, dokumentasjon og til kompetanseutvikling. Vi mener at kunnskapsgrunnlaget som Kulturrom har laget er en naturlig begynnelse på en nasjonal veileder for kulturarenaer, og at Kulturrom også bør få oppdraget med å fullføre dette arbeidet.

5. Endre tippenøkkelen, og frigjør mer penger til rom for kultur!

Idretten mottar øremerkede midler over statsbudsjettet, og får i tillegg $\frac{2}{3}$ av spilloverskuddet til all frivillig aktivitet i Norge. Kulturdepartementet har siden 2012 ført en statlig idrettspolitik hvor bygging og rehabilitering av idrettsanlegg har vært øverste prioritet. Dette har gitt oss fotballbaner og idrettsbygg i hele landet. Etter vår mening er de politiske idrettsmålene fra 2012 langt på vei innfridd, og det er på tide at egnede lokaler og bygg til kulturformål får hovedprioritet.

Forslag til tiltak:

Spilloverskuddet til Norsk Tipping utgjør cirka seks milliarder kroner hvert år. Av dette får idretten 64 prosent. Tippemidler til kulturformål utgjør 18 prosent. Bandorg mener det er på tide å prioritere kultur og endre tippenøkkelen tilbake til 36,5 prosent.

6. Kulturrom som nasjonal tilskuddsordning må styrkes

Kulturrom er en sentral nasjonal tilskuddsordning for musikk- og kulturfeltet. En nasjonal forvaltning kan prioritere behovene der det til enhver tid er størst, bidra med større løft til et sted eller en region i en periode, og kan koble kunnskap og erfaringer mellom ulike aktører på tvers av geografi.

Kulturrom følger mange søkere over tid. Ordningen hjelper både med kompetanse og utvikling i tidlig fase og med midler til gradvis oppgradering av rom med grunnleggende teknikk. Det gjør det mulig å skape et mangfold av aktiviteter i små og store lokaler over hele landet, og senker den økonomiske terskelen for å bruke et øvingsrom.

Forslag til tiltak:

Kulturrom er en unik nasjonal tilskuddsordning som bør styrkes og videreutvikles. Målgruppen er det utøvende kulturfeltet, og midlene øremerkes tiltak til lydisolasjon, akustikk og scene. Dette er kritiske tilskudd som gjør at kulturaktører lykkes med å realisere et prosjekt, oppgradere lokalet og investere riktig.